

Päivi Räsänen kd

## Kirjallinen kysymys uskonnollisen vakaumuksen aitouden arvioinnista

### Eduskunnan puhemiehelle

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus takaa kaikille ihmisille ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauden. Tämä perusoikeus sisältää oikeuden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta. Tätä oikeutta ei yleisesti turvata mm. islaminuskteisissa valtioissa. Ulkomaalaislain mukaan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle annetaan Suomessa turvapaikka, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta ja jos hän pelkonsa vuoksi on haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun. Suomessa tai jo lähtömaissaan uskontoaan vaihtaneet ovat kaikista turvapaikanhakijoista haavoittuvimmassa asemassa.

Useat turvapaikkaa Suomesta hakeneet henkilöt ovat turvapaikkaprosessin aikana kääntyneet kristityiksi. Monet ovat turvapaikkahakemuksen käsittelyssä tuoneet esille, että kääntyminen kristinuskoon antaa heille perustellun aiheen pelätä lähtömaassaan vainotuksi joutumista ja että kääntyminen voi aiheuttaa hengenvaaran. Kielteisen päätöksen saaneet, kristityiksi kääntyneet kokevat suurta turvattomuutta palatessaan takaisin lähtömaahansa. Esimerkiksi käytettävissä olevan maatiedon pohjalta lähtökohtana on se, ettei islamista kristinuskoon kääntynyttä voi palauttaa Afganistaniin. Islamilaisissa maissa oma perhe saattaa olla suurin uhka, eivätkä viranomaiset pysty tai halua suojella avoimesti islamin hylännyttä ja kristityksi kääntynyttä. Siellä henkeä uhkaaville tahoille, olipa kysymys terroristiryhmistä tai henkilön perheestä, oleellista ei ole se, onko kääntynyt nimikristitty vai sydämen kristitty. Oleellista on aiemman uskonnon hylkääminen, jonka merkinä on kristillinen kaste.

Julkisuudessa on noussut esille useita tapauksia, joissa Maahanmuuttovirasto on kyseenalaistanut kristinuskoon kääntyneen ja kastetun henkilön vakaumuksen aitouden huolimatta pastorien ja seurakuntien vapaaehtoisten lukuisista lausunnoista, henkilön aktiivisuudesta seurakunnassa, avoimuudestaan maanmiehilleen ja kotimaansa perheelle sekä hänen kokemastaan painostuksesta. Turvapaikkahakemusten käsittelyssä niin Maahanmuuttovirasto kuin hallintotuomioistuimetkin ovat arvioineet kääntymisen uskottavuutta osana päätösharkintaa, ja sille on annettu tapauskohtaisesti ja vaihtelevasti painoarvoa.

Oikeusturvasyistä olisi syytä selvittää, perustuvatko Maahanmuuttovirastossa ja tuomioistuimissa tehtävät arvionnit vakaumuksen aitoudesta ja käsitykset aidosta vakaumuksesta yhdenmukaiseen linjaan. Turun yliopiston, Åbo Akademin ja yhdenvertaisuusvaltuutetun tutkimuksen mu-

## Kirjallinen kysymys KK 77/2019 vp

kaan Maahanmuuttoviraston kansainvälistä suojelua koskevissa päätöksissä erityisen suuri muutos näyttää olevan uskonnon perusteella arvioitavassa kansainvälisen suojelun tarpeessa. Vaikuttaa siltä, että uskonnon merkitys on aliarvioitu tai ohikatsottu. Myös Suomen Ekumeeninen Neuvosto on antanut suosituksen siitä, että seurakuntien pastoreiden antaman vakuutuksen ja todistuksen painoarvoa turvapaikkaprosessin kokonaisuudessa tulisi vahvistaa. Puolustusvoimat on jo aikoja sitten luopunut kutsunnoissa henkilön vakaumuksen aitouden tutkimisesta siviilipalveluspäätöksen yhteydessä uskonnonvapausperiaatteen vuoksi.

Oikeus vakaumukseen ja oikeus uskontoon on syvästi henkilökohtainen asia. Uskon ja vakaumuksen arvioinnissa tulisi olla erityisen varovainen — ja epäselvissä tilanteissa mieluummin kunnioittaa ihmisen omaa kertomusta ja kokemusta kuin kiistää se — varsinkin ratkaisuisissa, jotka voivat johtaa ihmisen vainoon tai hengenvaaraan. Turvapaikanhakijoiden perusoikeudet uskonnolliseen vakaumukseen on taattava kaikessa päätöksenteossa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Millä keinoilla hallitus seuraa ja arvioi sitä, että Maahanmuuttovirastossa suoritettava uskonnon ja vakaumuksen aitouden arviointi kunnioittaa ihmisoikeuksia eikä lähetä kuolemanvaaraan lähtömaassaan tai Suomessa turvapaikkaprosessin aikana uskontoaan vaihtaneita ihmisiä ja*

*miten varmistetaan se, että perustelluista syistä turvapaikkaan oikeutetut ihmiset sen saavat?*

Helsingissä 21.8.2019

Päivi Räsänen kd